

Hét év nagy idő

Vigh Károly,
a Bajcsy-Zsilinszky Társaság elnöke

Tisztelt ünneplő közönség, magyarok!

1931-ben, közel hatvan éve az egyetemi ifjúság Bajcsy-Zsilinszky Endrét kérte fel, hogy itt, a Petőfi-szobor előtt ő mondja el a március 15-i ünnepi beszédet. Társaságunk névadója így fordult hallgatóihoz. Értetlenül és mélyen elszomorodva látom ezt a roppant rendőrkordont, bizonyosságul annak, milyen messze estünk az igazi március 15-étől. És ha ezt joggal panasozta Bajcsy-Zsilinszky a Horthy-korszakban, nem teljesen indokolatlanul tettük ezt szöveget az elmúlt évtizedekben, hogy roppant rendőrkordonok akadályozták a szabadság ünnepének szabad megünneplését. Egy évvel ezelőtt itt, a Petőfi-szobornál nevezetes eseménynek lehettünk tanúi. A Bajcsy-Zsilinszky társaság koszorúzásakor a centenárium, 1948 óta először fordulhatott elő, hogy a független szervezetek szabadon ünnepelethették 1848. március 15-ét. Habár ez a március 15-e sem múlt el rendőri beavatkozás nélkül. De a hatalom stílusa mégis változott. Látjuk ezt a roppant tömeget, ami önmagában is mutatja, mint változott a magyar élet egy esztendő alatt. Emlékezünk a hiteles, nagy tüntetésekre. Az erdélyi falvak megsemmisítése ellen százezrek tiltakoztak, de emlékezünk a hatalom által szétvert megmozdulásainkra is. Az elmúlt esztendő megmutatták, a társadalom nem hagyja már magát megfélemlíteni, és ha kell, a tömegdemonstráció eszközéhez nyúl. Az MSZMP is kísérletet tett március 15-e kisajátítására. Követeljük március 15-e nemzeti ünnepé nyilvánítását. Március 15-e legfőbb öröksége egy és oszthatatlan.

Mécs Imre
a Történelmi Igazságtétel
Bizottságának nevében szól

Kedves barátaim, honfitársak! Budapest ünneplő népe!

Harminchárom éve októberben itt gyülekeztek a márciusi lánglelkű ifjak Petőfi Sándor szobránál. A budapesti egyetemisták, mi a Műegyetemről indultunk el. Szolidaritásunkat fejeztük ki a lengyel néppel. A magyar történelem legelnyomóbb diktatúrájának néppusztító hatalma, a kommunista pártállam sok százezer ávosával, funkcionáriusával és besúgóival együtt pár óra alatt összeomlott. És ekkor újjászületett a magyar nemzet. Amikor már azt hitték, hogy halott. Október dicső napjaiban a nemzet egységes volt, maga a felkelt nép. Szinte minden magyar ember ugyanazt akarta. Vallásos és ateista, keresztény és zsidó, pártokivüli és sok párttag, felnőt és fiatal, kétkézi munkás és értelmiségi. Ott lebegett felettünk Petőfi, Kossuth és Széchenyi szelleme. Így egyesült a két forradalom október dicső napjaiban. Március 15. és október 23. a magyar nép szent ünnepei, amelyek joggal váltják fel a kommunista ünnepeket. Végre önmagunk akarunk lenni. Kezünkbe akarjuk venni sorsunk irá-

Már történelem, amit hét évvel ezelőtt átéltünk. Azt a napot, 1989. március 15-ét, amelyen először ünnepelethettük szabadon az 1848-49-es forradalom és szabadságharc emléknapját. Alig egy évvel korábban a Lánchídon még csata dúlt – az akkori hatalom ifjúsági szervezetének egyik közismert figurája a rendőrkordonba vezette a gyanútlan fiatalokat. A következő évben tartott megemlékezésekről, nyilatkozatokról készített hangfelvétel időközben hangdokumentummá lényegült. Munkatársunk, Bihari Tamás, aki akkor nem a Kurirnál dolgozott, hiszen 1990-ben alapított lapunk még nem is létezett, most e felvételek közül válogatott (a szövegeket szerkesztés nélkül közöljük). Igen tanulságos, ki mit mondott akkoriban. Azóta sok minden változott, egy azonban bizonyos: az az 1989-es lelkes hangulat végleg a múlté. Sajnos.

Rendező a tömeghez
(helyszín: Magyar Televízió)

Arra kérek mindenkit, ha elmondtam a műsort, énekeljünk 48-as dalokat! Ez a következőképpen fog kinézni. Idejöttünk azért, mert tudjuk, hogy ez a mi televízió. Kedves, békés gesztussal mindenki tudára adjuk, aki ezt nem tudná. Harmincegy demokratikus, független szervezet 12 pontját Cserhalmi György fel fogja olvasni. Igéretünk van rá, hogy ezt a televízió nézői látni és hallani fogják. Innen a Batthyány-örökmécseshez indulunk, aki hozott virágot, most lehet, majd a Kossuth térre megvünk.

emberi jogokat, az emberi függetlenséget, szólás-, sajtó-, lelkiismereti és oktatási szabadságot.

Csengey Dénes, az MDF szószólója:

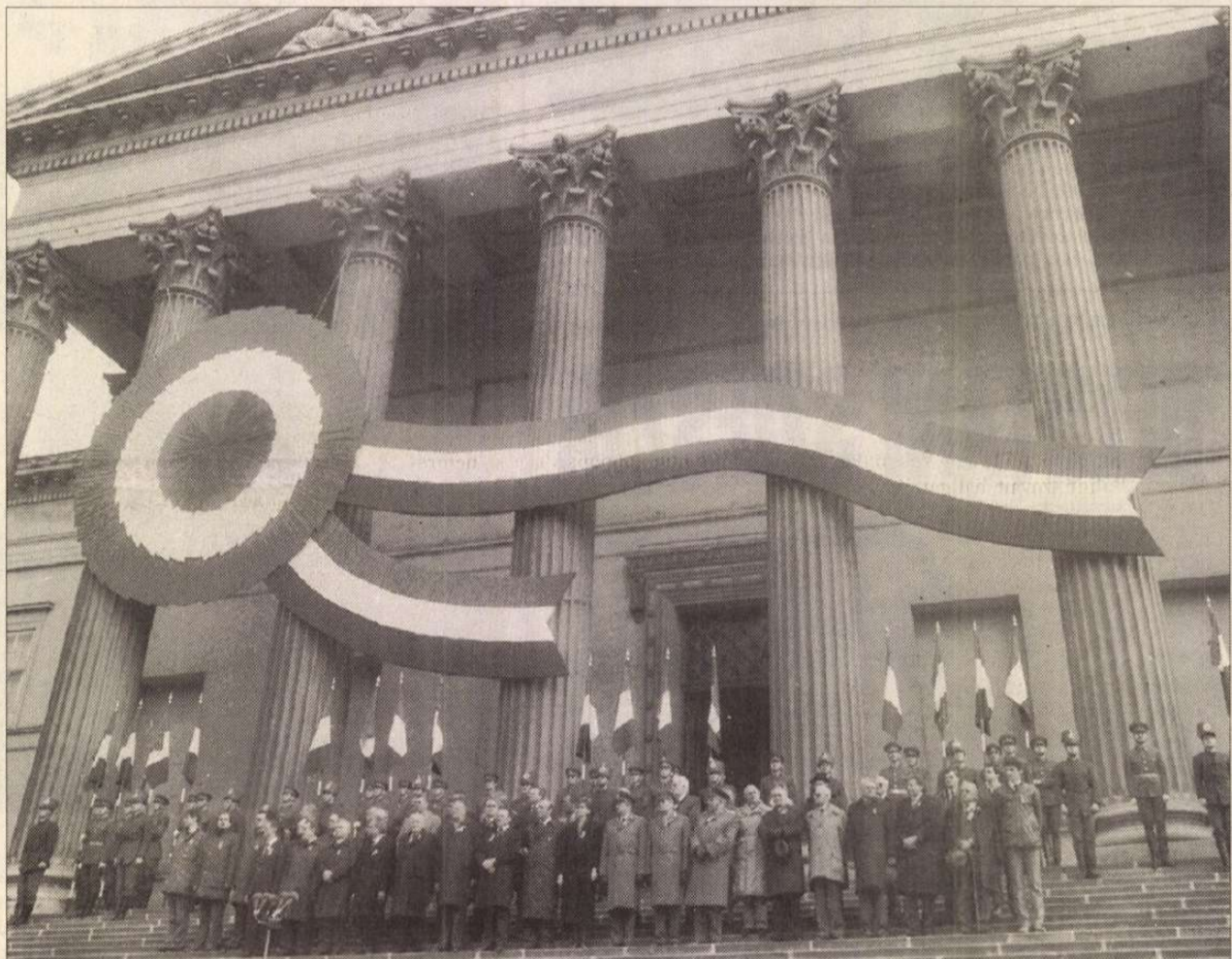
Ünneplő honfitársaim, barátaim, Magyarország polgárai! Egy meghasadt lelkű nemzet él, a beismerő vallomást nem is én teszem, ösztöneink már régen elárultak bennünket. Boldogabb országokban a nemzeti ünnep alkalom az emelkedett emlékezésre. Itt, Magyarországon azonban valahányszor egy jeles történelmi nap évfordulója közeledik, szemerkélni kezd, majd bő-

nyítását. A magunk útján akarunk járni. Tavaly ilyenkor még a kádárista hatalom utolsó rugdalózásaként megverték barátainkat, erre még többen vonultak fel, mint addig. A hatalom engedett, és ma már március 15. hivatalos állami, nemzeti ünnep. Követeljük, hogy október 23., népünk dicsőséges forradalmának emléknapja nemzeti ünnep legyen. Mondjátok utánam, hogy követeljük! Nemzeti kerekasztalhoz csak úgy ülhetnek le a hatalom képviselői, ha megtisztulnak. A nép ma egyenes politikát, jellemes embereket kíván. Undorral elvet minden hazugságot. Határozzák el magukat a múlt bűneitől. Ítélik el a sztálinizmus restaurációját, november 4-ét és a sztálinizmus maradványait, melyek a mai napig itt élnek közöttünk. Túl sok fegyver van kint a sztálinisták kezében. Követeljük a fegyverek begyűjtését. A Munkásárság megszüntetését. (Követeljük, követeljük, követeljük!) Hozzatok fordulunk, ti csöndes többség. Vegyétek le házikabátotokat, álljatok körben! És akkor nem tudják visszaállítani a sztálinizmust. Induljunk el utunkra, s kiáltunk együtt: szabad televízió! Szabad, független és demokratikus, semleges Magyarországot!

Eörsi István író nyilatkozata:

– Milyen érzés először szabadon ünnepelni március 15-ét?

– Azt tudom mondani, hogy nagyon nagy öröm, és nagyon nagy öröm, hogy nemcsak 48-ról van szó, hanem ötvenhatról is. És kiderül, hogy ez a Petőfi és a többiek, milyen szerencsés dolog, hogy ezek ilyen okos emberek voltak, és milyen szerencsés dolog, hogy ez a magyar történelem ilyen csigalassúságú, amit ők egyszer megfogalmaztak, az aktuális ma is, és ahogy ők megfogalmazták, nem is lehet jobban megfogalmazni. Az íróknak száz év óta ilyen nagyszerű emberek álltak rendelkezésükre. Nem vagyok nyugodt, bár örülök, hogy itt lehetek, nem vagyok nyugodt, mert úgy látom, hogy ennek a kezdődő demokratizálódásnak biztosítékai nagyon halványak, úgy látom, hogy a hatalom a felelősségmegosztásra törekszik, de közben a hatalmat egyértelműen meg akarja magának tartani. És így el fog jutni egy olyan pontra, ahol valóban dönteni kell, hogy a valódi demokráciára, vagy pedig más eszközökhöz nyúlunk és „rendet teremtenek”. S erre nagyon sok jel van, ezt a lehetőséget is fontolgatják. Úgyhogy örömmel állok itt, de ugyanakkor nem felhőtlenül, boldogan.

A Nemzeti Múzeum előtt Nyers Rezső, az MSZMP PB tagja mondta az ünnepi beszédet

Fotó: MTI

Cserhalmi György színművész
ünnepi beszéde
(részlet):

– Mit kíván a magyar nemzet? Szabad, független, demokratikus Magyarországot. Valódi népképviseletet és többpártrendszert és szabadságot. Rendőrállam helyébe jogállamot! Az

vebben is megered az aggodalmak esője. Megérkeznek a gyomorgörcsök, erősítést kapnak az utcai járőrök, elhangoznak a fenyegető jóslatok. Mint ha az volna a legvalószínűbb, hogy valami súlyos baj ér minket nemzeti ünnepünkön. Így történt, ilyen betegesen történt ez az idén is. És éppen itt, ahol most állunk, éppen a Szabadság téren csoportosultak legsűrűbben az előzetes aggodalmak, sokan azt hitték, vagy azt akarták elhítenni, ide, a Magyar Televízió székházához egy ostromló tömeg készülődik a fenyegetés és a rombolás veszélyétől vezérelve. Mondjuk ki együtt fennhangon, hogy ez nem igaz! Mondjuk ki fennhangon, hogy rosszul ismernek bennünket azok, akik csöcseléknek tartanak. Az hiszik, hogy dülásban és pusztításban leljük örömminket. Tőlünk ne feltse senki a televíziót. Nagyon fogunk rá vigyázni, mert a miénk! És ugyanígy ne feltse tőlünk senki Magyarországot. Nagyon fogunk rá vigyázni, mert az is a miénk! És most, barátaim, itt az ideje, hogy eltoimpítsuk előérzetünket, itt van az ideje, hogy elmosolyodjunk abban a biztos tudatban, hogy ez itt Magyarország, mi itthon vagyunk, és amikor az ország jövőjéről beszélünk, arról beszélünk, ami a miénk. Ezt most külön, erős hangsúllyal a Magyar Televízióról is elmondjuk. Ki akarjuk nyilvánítani, hogy a televízió a nemzet tulajdona, és nem a kormányé. És azt is, hogy e tulajdonhoz való jogunkat a jövőben érvényesíteni kívánjuk. Szabad rádiót, szabad televíziót! Nem azért vonultunk ide, hogy a falakkal feleseljünk. Azt akarjuk, hogy követeléseinkről haladéktalanul, már a legközelebbi napokban kezdődjenek

títhatják az utat a nemzeti függetlenség és a polgári átalakulás előtt. A mi generációnk számára ennél jóval többről van szó. A kommunista vezetés négy évtizednyi uralma eredményeként kell a mi nemzedékünknek az utolsó garasáig elszegényedett, a csőd szelén álló országba belenőnie. Az előttünk járóknak sovány vigasz, hogy legalább volt néhány jó éve, mi nem tudhatjuk, mikor köszönt ránk az első jó esztendő. Ezt a csödtömeget, amit ez a politikai vezetés felhalmozott, nekünk nemcsak most fiatalokként, hanem apaként, nagyapaként is hordoznunk kell a vállunkon. A jövőt felfaló politika ma is folytatódik. Barátaim! Csak néhány hónapja, amikor nemzeti függetlenségét, többpártrendszert követeltünk, gumibottal intettek csendre azok, akik ma pontosan ugyanazt mondják, amit eddig mi mondtunk. Semmi okunk, hogy higgyünk nekik!

Dénes János,
egy kőbányai gyógyszergyár
1956-os munkástanácsának elnöke
(Helyszín: Bem-szobor)

Piros betűs március 15-én gyönyörűen ünneplő, hön szeretett magyar nép!

Rácz Sándor lelki táviratát hozom el nektek! Szíve, értelme minden melegével, lelke minden rezdülésével együtt ünnepel veletek. Végtelenül sajnálja, hogy nem lehet most itthon. Amerikában igyekszik eleget tenni annak az elkötelezettségnek, amelyet ti már órála ismertek és tudtok. Remélem, hogy ha hazajön, be tud erről nektek számolni. Magam részéről programszerű üzenetét mondom: több pártot az országba, munkástanácsokat a gyárakba!

Az akkor alternatívának nevezett szervezetek esti demonstrációja a Lánchídon